

Reisebrev: SMH-dagene 2024

Årets SMH-dager ble arrangert ved Høgskulen på Vestlandet (HVL) 12. og 13. mars, og jeg var så heldig å få reisestipend fra Spesialgruppe for medisin og helsefag (SMH) og Norsk Fagbibliotekforening (NFF) for å dra. I tillegg ble jeg i siste liten spurt om jeg ville være med i styret til SMH, og ble valgt inn på årsmøtet dagen før konferansen. Jeg gleder meg til å få jobbe sammen med en så hyggelig og kompetent gjeng!

Bergen viste seg fra sin beste side, selv om sola forsvant da vi kom. Det var min fjerde gang i Bergen, men den andre gangen jeg så noe som helst. Fikk en fin tur i sjarmerende gater før årsmøte og konferanse tok til.

Årets tema var «Digital utvikling i bibliotek», med spesiell vekt på kunstig intelligens (KI). Kan KI-baserte verktøy og tjenester være nyttige for bibliotekarer, forskere og studenter, eller undergraver de læring hos studenter og påliteligheten til forskning? Hvilke verktøy finnes, og hvordan fungerer de? Det var mange interessante innlegg under [SMH-dagene](#), og jeg kan ikke gå inn på alle, så jeg vil konsentrere meg om noen jeg opplevde som spesielt relevante for min arbeidshverdag ved Helsefagbiblioteket, OsloMet. Illustrasjonene er, selvsagt, KI-genererte.

Figur 1

Note. Bildet ble generert av Image Creator (Microsoft Bing & OpenAI, 2023) med stikkordene «norwegian health sciences librarians gathered in a modern conference room, photo realistic.»

HVL-studenters bruk og oppfatninger av KI-chatboter i utdanning

Anja Møgelvang og Odin Schei fra HVL presenterte en undersøkelse en gruppe ved HVL har gjort om studenters bruk av KI-chatboter, og som har resultert i en interessant rapport (Møgelvang et al., 2023). Jeg er mye i skranke, og har ofte veiledninger med studenter, så dette er et tema som er høyaktuelt. Hos oss på OsloMet snakker vi om hva vi mener er en akseptabel og nyttig bruk av KI hos studentene, men hva mener de egentlig selv?

Faggruppen universitetspedagogikk, som står bak rapporten, foretok en spørreundersøkelse med 2822 deltakere. Der fremkommer det at 24 % av studentene bruker KI daglig eller ukentlig, men bare 6 % har fått opplæring. 74 % ønsker mer opplæring, og 65 % vil gjerne ha retningslinjer for bruk (Møgelvang et al., 2023, s. 22-24).

Studentene bruker KI-chatbotene i skriveprosessen på flere måter. De kan få hjelp med å komme i gang, for eksempel med å formulere problemstilling, disponere oppgaven, formulere tekst og språkvasken teksten sin (Møgelvang et al., 2023, s. 25-32). Noen bruker også KI som «hjelpelærer», dialogpartner og som informasjonskilde (s. 34-41). Samtidig var mange av studentene opptatt av om KI-chatboter vil være negative for læring og kritisk tenkning, og mange mente at å bruke KI på eksamener og oppgaver er juks (s. 43-44). Dette peker mot et behov for både bedre opplæring i KI både hos studenter og ansatte, og tydeligere retningslinjer for hva som er godkjent bruk, og hva som er juks og plagiat. Jeg ser frem til å lese rapporten mer grundig, og har tipset kollegaer om den.

Figur 2

Note. Bildet ble generert av Image Creator (Microsoft Bing & OpenAI, 2023) med stikkordene «Librarians teaching students how to explore AI.»

Preparing a systematic review: AI and the library

Ved Hans Lund, HVL

Hans Lund bidro på nett fra Danmark med et interessant innlegg om bruk av KI i arbeidet med systematiske oversikter. Kan KI ta jobben med å søke og screene i arbeidet med systematiske oversikter? Hva er fordelene og bakdelene med KI, og hvordan påvirker det bibliotekarenes rolle? Lund mener at det finnes en del bakdeler ved å bruke KI for å utføre søkene til systematiske oversikter, og at disse bakdelene bryter med krav som vanligvis stilles til gode kunnskapsoppsummeringer, og viste til et forsøk hvor en har sammenlignet et søk gjort til en Cochrane-oversikt og samme søk utført av scite.ai. Med scite.ai vet en ikke hva som skjer under søket, det vil si ingen transparens, og prosessen blir som en «svart boks». Søket blir ikke utført systematisk, de inkluderte studiene er metodisk ulike, det er ingen kontroll med skjevheter eller kvalitet, og ingen vektning av studienes størrelse. Samlet sett gir dette en manglende åpenhet. Men KI brukt for å lette screeningen viser gode resultater. En kan da lære den opp med relevante artikler, og så stokker den gjentatte ganger om på trefflisten. Den vil da sortere de mest relevante først, og også sette en grense for når den ikke finner flere relevante. Gjentatte evalueringer viser at

bibliotekarer/forskere ikke har funnet flere relevante treff i de (tusenvise av) artiklene KI-verktøyet har definert som ikke relevante, så her har KI fordeler. Men, uansett, avsluttet Lund, bibliotekarer bør alltid delta i arbeidet med systematiske oversikter, og vi bør holde oss oppdatert når det gjelder programvare, verktøy og KI som kan hjelpe i prosessen.

Figur 3

Note. Bildet ble generert av Image Creator (Microsoft Bing & OpenAI, 2023) med stikkordene «Librarians looking into a black box.»

Søkenarrativer som et ledd i å gjøre systematiske litteratursøk transparente

Ved Vibeke Saltveit og Marit Gjone Sandsleth, USN

Jeg har mange ganger stusset over det paradoksale i at vi anbefaler studenter å være transparente og å beskrive avveininger de har gjort i arbeidet med oppgavene de skriver, enten det gjelder problemstilling, Pico, søkeprosess, inklusjonskriterier eller valg av relevante artikler – men at jeg sjelden finner tilsvarende i systematiske oversikter. Her ber vi studentene være åpne, og som jeg ofte sier «vise utregningen i regnestykket», mens tilsvarende i publiserte oppsummeringer kan oppleves som en «svart boks». Vibeke Saltveit og Marit Gjone Sandsleth fra Universitetet i Sørøst-Norge (USN) har gjort noe med dette. De pleier å legge ved søkenarrativer når de leverer systematiske søk, nettopp for å vise slike valg en tar underveis i

søkeprosessen, noe Cochrane anbefaler. De beskriver prosessen, og valg og endringer de har gjort. Søkenarrativene kan bli brukt i intern og ekstern fagfelleevaluering, for å huske avveininger, og som «ryggdekning» hvis det skulle dukke opp spørsmål. Narrativene kan videre forbli hos bibliotekarene, hos forskergruppen, eller aller best – publiseres sammen med dokumentasjonen av søk i den ferdige oversikten.

Jeg takker igjen for støtte fra SMH og NFF, og gleder meg til de neste SMH-dagene! Slik kan visst Bergen se ut, men jeg storkoste meg allikevel i den ekte versjonen:

Figur 4

Note. Bildet ble generert av Image Creator (Microsoft Bing & OpenAI, 2023) med stikkordene «A sunny day in Bergen, Norway, street view, photo realistic.»

Referanser

Microsoft Bing & OpenAI. (2023). *Image Creator* (Versjon DALL-E 3) [KI bildegenerator]. <https://www.bing.com/images/create/>

Møgelvang, A., Ludvigsen, K., Bjelland, C. & Schei, O. (2023). *HVL-studenters bruk og oppfatninger av KI-chatboter i utdanning* (HVL-rapport nr. 6). Høgskulen på Vestlandet. <https://hvlopen.brage.unit.no/hvlopen-xmlui/handle/11250/3100624>